

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра музичних інструментів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи,

проф. Гаврилюк С. В. _____

18 листопада 2015 р.

Інструментальний ансамблевий практикум

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму 6.020204, «Музичне мистецтво»

Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментальний ансамблевий практикум» для студентів за напрямом підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»
”_22_”_вересня, 2015 р. – с.

Розробники: Кучерук Володимир Феофілович, доцент кафедри музичних інструментів; Кучерук Надія Петрівна, доцент кафедри музичних інструментів

Рецензент: Шиманський Петро Йосипович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичних інструментів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри музичних інструментів

протокол № 2 від 22.09. 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Шиманський П.Й.)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією інституту мистецтв**

протокол № 2 від 23.09. 2015 р.

Голова науково-методичної
комісії інституту _____ (Шиманський П.Й.)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 3 від 18. листопада. 2015 р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментальний ансамблевий практикум» складена відповідно до освітньо-кваліфікаційної програми підготовки «бакалавр» напряму «Музичне мистецтво».

Курс «Інструментальний ансамблевий практикум» складається з лабораторних та індивідуальних занять. На лабораторних заняттях передбачена підготовка студента до ансамблевого виконання на основі інструментального колективу, розвиток навичок гри на відповідному інструментарії, розширення музичного світогляду. На індивідуальних заняттях в 1-му семестрі студенти вивчають оркестрові інструменти кобзової групи оркестру українських народних інструментів, в наступних семестрах – основи диригування.

Курс «Інструментальний ансамблевий практикум» є одним із фахових предметів професійної підготовки майбутнього викладача музичних дисциплін і передбачає вивчення основних прийомів гри та розвиток практичних навичок гри на інструментах кобзової групи; вироблення спеціальних знань, вмінь та навичок диригування музичних творів. Підготовка диригента, як керівника оркестрового колективу, проводиться послідовно з урахуванням синтезу знань циклу музично-теоретичних дисциплін, спеціальних дисциплін (інструментознавство, інструментування, оркестровий клас), практичних занять з диригування у класі з педагогом, а також удосконаленням виконавської майстерності майбутнього диригента (виступи на заліках та іспитах).

Програма курсу розрахована для студентів напряму «Музичне мистецтво» спеціалізації «інструменталіст» освітнього ступеня «Бакалавр» з 2-річним та 4-річним терміном навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

1. на базі освітнього ступеня «бакалавр» (2 роки)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 9,5	0202 «Мистецтво»	вибіркова
	6.020204 «Музичне мистецтво»	
Модулів 4	Музичне мистецтво	Рік підготовки 1,2
Змістових модулів 1		Семестр 1,2,3,4
ІНДЗ: нема		Індивідуальні 58 год.
Загальна кількість годин 285		
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних 4год. консультації 0, 25 год самостійної роботи 1 год.		Лабораторні – 62 год.
		Самостійна робота 147 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: 1, 2,3,4 сем. залік

2. на базі освітнього ступеня «бакалавр» (4 роки)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 18,5	0202 «Мистецтво»	вибіркова
	6.020204 «Музичне мистецтво»	
Модулів 8	Музичне мистецтво	Рік підготовки 1,2,3,4
Змістових модулів 2		Семестр 1,2,3,4,5,6,7,8
ІНДЗ: нема		Індивідуальні 126 год.
Загальна кількість годин 555		
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних 4 год. консультації 0,25 год. самостійної роботи 1 год.		Лабораторні 134 год.
		Самостійна робота 261 год.
		Консультації 34 год
		Форма контролю: 1,3,4,6,7 семестр залік; 2,5,8 сем. екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є творчий розвиток особистості виконавця; володіння низкою знань, умінь та навичок.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння теоретичних і практичних знань щодо постановки, строю, аплікатури, штрихів та прийомів гри і т. п. на інструментах кобзової групи оркестру народних інструментів;
- вміння студента проілюструвати на одному з інструментів кобзової групи гаму та п'єси, використовуючи відповідні штрихи, прийоми гри, аплікатуру тощо;
- вироблення у студентів професійних умінь та навичок диригування оркестровим колективом;
- засвоєння основ оркестрового диригування й основних елементів диригентської техніки;
- вироблення навичок самостійної роботи з оркестровою партитурою та оркестровим колективом;
- вироблення навичок гри на одному чи кількох оркестрових музичних інструментах, відчуття ансамблевої гри, набуття навичок ансамблевого мислення, ознайомлення з ансамблевим репертуаром різних інструментальних груп.

Студент повинен знати: характеристику інструментів кобзової групи оркестру народних інструментів; різні види інструментальних ансамблів (ансамбль народних інструментів, ансамбль бандуристів, ансамбль скрипалів, джаз-ансамбль й ін.), характеристики музичних інструментів, розташування учасників, акустичні властивості інструментів, всього ансамблю.

Студент повинен володіти: основними елементами диригентської техніки та гри на оркестрових інструментах(за вибором).

Студент повинен вміти:

- використати на практиці найбільш вживані прийоми гри;
- виконати на інструменті гама та п'єси;
- читати оркестрову партитуру;

- працювати над музичним твором як самостійно, так і в класі у супроводі концертмейстера;
- проілюструвати основні елементи диригентської техніки;
- продиригувати музичні твори у супроводі концертмейстера;
- грати на оркестрових музичних інструментах, вміти провести репетицію як окремої групи, так і всього ансамблю, здійснити дрібний ремонт оркестрових інструментів.

При вивченні курсу, враховуючи індивідуальні особливості студента, на початку семестру складається програма для індивідуальних занять. В 1-му семестрі – це гама та два твори для кобзи, в наступних семестрах – два різнохарактерні твори з диригування. В процесі роботи над якими аналізується нотний матеріал, визначається доцільність застосування відповідної схеми й диригентських жестів, враховуючи темп і характер музичного твору, штрихи, динаміку, агогіку тощо. Крім цього, для удосконалення диригентської техніки передбачена робота студента над відповідними вправами.

Під час лабораторних занять вивчаються два різнохарактерні твори у семестрі.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

1. на базі освітнього ступеня «бакалавр» (2 роки)

Змістовий модуль (1 семестр) Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах.

Тема. Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах.

Вивчення основних прийомів гри на інструментах кобзової групи оркестру народних інструментів. Вивчення гами (дві октави) основними прийомами гри та двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (2 семестр) Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування.

Тема. Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування передбачає вивчення основних штрихів диригування (*legato, non legato, staccato*) та динаміки. Вивчення двох різнохарактерних музичних творів.

Змістовий модуль (3 семестр) Темп і жест.

Тема. Темп і жест передбачає вивчення швидких, помірних та повільних темпів засобами диригування. Вивчення двох різнохарактерних музичних творів.

Змістовий модуль (4 семестр) Синкопи. Фермати. Складні розміри.

Тема. Синкопи. Фермати. Складні розміри. Ця тема передбачає вивчення видів синкоп та фермат, а також особливості диригування складних розмірів. Вивчення двох різнохарактерних музичних творів.

2. на базі освітнього ступеня «бакалавр» (4 роки)

Змістовий модуль (1 семестр) Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах.

Тема. Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах.

Вивчення основних прийомів гри на інструментах кобзової групи оркестру народних інструментів. Вивчення гами (дві октави) основними прийомами гри та двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (2 семестр) Постановка корпусу, рук. Ауфтакт. Показ вступу та зняття.

Тема Ауфтакт. Показ вступу та зняття на початку, в середині та в кінці музичного твору, передбачає вивчення постановки корпусу та рук диригента. Вивчення показу вступу, зняття на початку, в середині та в кінці музичного твору. Вивчення двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (3 семестр) Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування.

Тема. Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування передбачає вивчення основних штрихів диригування (*legato, non legato, staccato*) та динаміки. Вивчення двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (4 семестр) Темп і жест.

Тема. Темп і жест передбачає вивчення швидких, помірних та повільних темпів засобами диригування. Вивчення двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (5 семестр) Тактування у повільних і швидких темпах.

Тема Тактування у повільних і швидких темпах. Вивчення особливостей диригування у повільних та швидких темпах. Вивчення двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (6 семестр) Синкопи.

Тема Синкопи і фермати. Ця тема передбачає вивчення видів синкоп. Вивчення двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (7 семестр) Фермати.

Тема Синкопи і фермати. Ця тема передбачає вивчення видів фермат. Вивчення двох різнохарактерних творів.

Змістовий модуль (8 семестр) Складні розміри.

Тема. Складні розміри. Вивчення особливостей диригування складних розмірів. Вивчення двох різнохарактерних творів.

1. Структура навчальної дисципліни на базі освітнього ступеня «бакалавр»(2 р.)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Індивід.)	Лаб.	Консулт.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль (1 семестр) <u>Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах.</u>							
Тема Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах	70		14	15	4	36	1
Разом за змістовим модулем	70		14	15	4	36	1
Змістовий модуль (2 семестр) <u>Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування.</u>							
Тема Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування	73		15	16	5	36	1
Разом за змістовим модулем	73		15	16	5	36	1
Змістовий модуль (3 семестр) <u>Темп і жест.</u>							
Тема Темп і жест	71		14	15	4	37	1
Разом за змістовим модулем	71		14	15	4	37	1
Змістовий модуль (4 семестр) <u>Синкопи. Фермати. Складні розміри.</u>							
Синкопи. Фермати. Складні розміри.	75		15	16	5	38	1
Разом за змістовим модулем	75		15	16	5	38	1
Усього годин	289		58	62	18	147	4

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Індивід.)	Лаб.	Консульт.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль (1 семестр) <u>Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах.</u>							
Тема Особливості виконання основних прийомів гри на оркестрових інструментах.	68		15	16	4	32	1
Разом за змістовим модулем	68		15	16	4	32	1
Змістовий модуль (2 семестр) <u>Постановка корпусу, рук. Ауфтакт. Показ вступу та зняття.</u>							
Тема Постановка корпусу, рук. Ауфтакт. Показ вступу та зняття.	71		16	17	4	33	1
Разом за змістовим модулем	71		16	17	4	33	1
Змістовий модуль (3 семестр) <u>Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування.</u>							
Тема Особливості виконання основних штрихів та динаміки засобами диригування.	68		15	16	4	32	1
Разом за змістовим модулем	68		15	16	4	32	1
Змістовий модуль (4 семестр) <u>Темп і жест.</u>							
Тема Темп і жест.	71		16	17	4	33	1
Разом за змістовим модулем	71		16	17	4	33	1
Змістовий модуль (5 семестр) <u>Тактування у повільних і швидких темпах.</u>							
Тема Тактування у повільних і швидких темпах.	68		15	16	4	32	1
Разом за змістовим модулем	68		15	16	4	32	1
Змістовий модуль (6 семестр) <u>Синкопи.</u>							
Тема Синкопи.	71		16	17	4	33	1
Разом за змістовим модулем	71		16	17	4	33	1
Змістовий модуль (7 семестр) <u>Фермати</u>							
Тема Фермати	72		16	17	5	33	1
Разом за змістовим модулем	72		16	17	5	33	1
Змістовий модуль (8 семестр) <u>Складні розміри</u>							
Тема Складні розміри	74		17	18	5	33	1
Разом за змістовим модулем	74		17	18	5	33	1

Усього годин	563		126	134	34	261	8
--------------	-----	--	-----	-----	----	-----	---

8. Методи навчання

1. Словесно-інформаційний (лекція, бесіда, пояснення, прослуховування музичного твору).
2. Практично-евристичний (показ музичного твору з коментарем, гра без інструмента).
3. Словесно-дослідницький (аналіз, узагальнення).
4. Практично-дослідницький (виконання творчих завдань).
5. Метод ескізного вивчення твору.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

1. на базі освітнього ступеня «бакалавр» (2 роки)
У 1, 2, 3, 4 семестрах студенти складають залік.
2. на базі освітнього ступеня «бакалавр» (4 роки)
У 1, 3, 4, 6, 7 семестрах – залік, а у 2, 5, 8 семестрах – екзамен.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

З метою діагностики успішності студентів використовуються:

- усне опитування на практичних заняттях;
- виконання практичних завдань;
- співбесіди на консультаціях;
- залік/екзамен як підсумковий засіб діагностики успішності.

Засоби – завдання для модульної контрольної роботи, навчальні та навчально-методичні посібники.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

на базі освітнього ступеня «бакалавр» (2 р.)

1-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять гаму та два твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

2-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

3-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	

40	60	100
----	----	-----

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

4-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль 1	МКР 1	
40	60	
		100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

на базі освітнього ступеня «бакалавр» (4 р.)

1-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	
		100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять гаму та два твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

2-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (екзамен)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	
		100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

3-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	
		100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

4-й семестр

Поточний контроль (мах=40 балів)	Модульний контроль (мах=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	

40	60	100
----	----	-----

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

5-й семестр

Поточний контроль (маж=40 балів)	Модульний контроль (маж=60 балів) (екзамен)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

6-й семестр

Поточний контроль (маж=40 балів)	Модульний контроль (маж=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

7-й семестр

Поточний контроль (маж=40 балів)	Модульний контроль (маж=60 балів) (залік)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

8-й семестр

Поточний контроль (маж=40 балів)	Модульний контроль (маж=60 балів) (екзамен)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль	МКР 1	
40	60	100

Змістовий модуль Протягом семестру студент вивчає напам'ять два різнохарактерні твори і виконує їх на контрольній роботі, яка оцінюється максимум у 60 балів;

Критерії оцінювання: Підсумкова оцінка є сумою двох складових – поточного оцінювання і модульної контрольної роботи.

Поточний контроль здійснюється на лабораторних і індивідуальних заняттях і передбачає, що кожного місяця робота студента оцінюється до 5 балів на лабораторних і до 5 балів на індивідуальних заняттях..

Загальна сума балів поточного контролю становить 40 балів (20 балів на лабораторних і 20 балів на індивідуальних заняттях).

Відмінно (36-40 балів) За наявність міцних практичних знань, правильне засвоєння студентом нотного тексту, яке включає ритмічні, динамічні, темпові та штрихові особливості твору, технічну майстерність, знання основної та допоміжної термінології, артистично-сценічну культуру, високий рівень виконання творів.

Добре (30-35 балів) За кілька незначних похибок при засвоєнні студентом нотного тексту, але збереження єдності змісту і форми під час виконання музичного твору.

Задовільно (24-29 балів) За похибки у тексті, невміння розкрити художній образ музичного твору, зауваження стосовно техніки виконання музичного твору.

Незадовільно (1-14 балів) За низький технічний рівень виконання, невміння розкрити музично-художній образ музичного твору, хаотичне знання основної термінології, значні помилки під час виконання.

Контрольна робота – 60 балів. Модульна контрольна робота проводиться в кінці семестру. На контрольній роботі студент виконує напам'ять два різнохарактерні твори. Контрольна робота оцінюється максимально у 60 балів:

Відмінно (36-40 балів) За наявність міцних практичних знань, правильне засвоєння студентом нотного тексту, яке включає ритмічні, динамічні, темпові та штрихові особливості твору, технічну майстерність, знання основної та допоміжної термінології, артистично-сценічну культуру, високий рівень виконання творів.

Добре (30-35 балів) За кілька незначних похибок при засвоєнні студентом нотного тексту, але збереження єдності змісту і форми під час виконання музичного твору.

Задовільно (24-29 балів) За похибки у тексті, невміння розкрити художній образ музичного твору, зауваження стосовно техніки виконання музичного твору.

Незадовільно (1-14 балів) За низький технічний рівень виконання, невміння розкрити музично-художній образ музичного твору, хаотичне знання основної термінології, значні помилки під час виконання.

Всього за семестр студент може набрати 100 балів.

ТАБЛИЦЯ ОЦІНЮВАННЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Кількість балів	60
Відмінно	54-60
Добре	45-53
Задовільно	36-44
Незадовільно	1-35

Якщо семестрова оцінка становить не менше 75 балів, то за письмовою згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік (екзамен). При цьому бали, набрані за результатами модульної контрольної роботи, анулюються.

Оцінка за засвоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту),	для заліку

		практики	
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

12. Методичне забезпечення

Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. I. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРІНТ, 2012. – 96 с.

Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. II. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРІНТ, 2012. – 68 с.

Лисенко М., Міхеєв Б. Школа гри на чотириструнній домрі.– К.: Муз. Україна, 1989. – 152 с.

13. Список джерел

1. Барсова І. О. Книга про оркестр / І. О. Барсова. – К. : Музич. Україна, 1981. – 174 с.
2. Гризодуб В. О. Школа гри на чотириструнній домрі / В. О. Гризодуб, В. І. Міхеліс. – К. : Музич. Україна, 1978. – 76 с.
3. Гуцал В.О. Інструментовка для оркестру народних інструментів / В. О. Гуцал. – К. : Музич. Україна, 1988. – 79 с.
4. Димченко С. С. Диригування (методика викладання) : навч. посіб. Ч. I. / С. С. Димченко. – Рівне, РДК, 1997, 152 с.
5. Димченко С. С. Диригування (методика викладання) : навч. посіб. Ч. II. / С. С. Димченко. – Рівне, РДК, 1997, 141 с.
6. Кучерук В.Ф. Грає оркестр українських народних інструментів : навч.-метод. посіб. / В.Ф. Кучерук. – Луцьк : Ред.-видав. відділ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2005. – 258 с.
7. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. I. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРІНТ, 2012. – 96 с.
8. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. II. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРІНТ, 2012. – 68 с.
9. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. / В. Ф. Кучерук, Н. П. Кучерук, О. М. Олексюк. – Луцьк : Волин, нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 240 с.
10. Кучерук В. Ф. Інструментальний ансамбль : хрестоматія для вищих навч. закл. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 148 с.
11. Лапченко В. П. Грає оркестр народних інструментів / В. Лапченко. – К. : Музич. Україна, 1988. – 64 с.
12. Лисенко М. Т. Школа гри на чотириструнній домрі : навч. посіб. для серед. і вищих муз. навч. закл. / М. Т. Лисенко, Б. О. Міхеєв. – К. : Музич. Україна, 1989. – 152 с.
13. Юцевич Ю. Є. Музика. Словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2003. – 352 с.

